

**โครงการเฉลิมพระเกียรติปลูกไม้ผลยืนต้นครัวเรือนละต้น
เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๕๘**

๑. หลักการและเหตุผล

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ พลสกนิกร ให้มีความพออยู่พอกิน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และนำไปสู่ความกินดีอยู่ดี และทรงช่วยเหลือราษฎร และเกษตรกรผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานหลายด้าน เช่น การจัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดอาหารในเด็กวัยเรียน การส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหารด้วยเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็น การพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ โดยการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตรในฤดูแล้ง การปรับปรุง นาข้าว และพันธุ์ข้าว การปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้พืชตระกูลถั่ว รวมถึงการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนทำไร่นาสวนผสม เพื่อให้มีผลผลิตที่หลากหลายและเพียงพอต่อบริโภคภายในแต่ละปี เป็นการลดรายจ่าย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงตระหนักถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน ทรงมีพระประสงค์ให้ประชาชนมีการปลูกต้นไม้ เพื่อร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศอย่างต่อเนื่อง

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณของสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสที่จะทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติ ปลูกไม้ผลยืนต้นครัวเรือนละต้น เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุ ครบ ๖๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนองแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเพื่อ เฉลิมพระเกียรติฯ ในโอกาสทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร และประชาชนทั่วไป ปลูกไม้ผลยืนต้นสำหรับไว้บริโภคภายในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย
๓. เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดภาวะโลกร้อน

๓. เป้าหมาย

ดำเนินการปลูกไม้ผลยืนต้นในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ ล้านต้น

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๘ โดยแบ่งการดำเนินงานเป็นระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๖ เป็นการเตรียมความพร้อมของการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ การสำรวจชนิดพันธุ์พืชไม้ผล จำนวนพันธุ์พืชไม้ผลยืนต้นที่มีอยู่ การสำรวจความต้องการชนิดพันธุ์พืชไม้ผลยืนต้นของประชาชน ศักยภาพการผลิตกล้าพันธุ์ไม้ผล การลงทะเบียนแจ้งความต้องการการประชาสัมพันธ์โครงการ และการมอบพันธุ์กล้าไม้ผลให้แก่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เป้าหมาย ๒๐๐,๐๐๐ ต้น

ระยะที่ ๒ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๖ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๗ เป็นการติดตามความก้าวหน้าของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ ๑ การสำรวจความต้องการชนิดพันธุ์พืชไม้ผลยืนต้นของประชาชน และการผลิตกล้าพันธุ์ไม้ผลเพิ่มเติม และการมอบพันธุ์กล้าไม้ผลให้แก่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ต้น

ระยะที่ ๓ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๘ เป็นการติดตามความก้าวหน้าของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ ๑ และ ๒ การผลิตกล้าพันธุ์ไม้ผลเพิ่มเติม การมอบพันธุ์กล้าไม้ผลให้แก่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ประมาณ ๒,๘๐๐,๐๐๐ ต้น การติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวม และการรบบังคับควบคุมถวายรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

๕. แนวทางการดำเนินงาน

๑. กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑.๑ ส่วนกลาง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการเฉลิมพระเกียรติปลูกไม้ผลยืนต้นครัวเรือนละต้น เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ปรึกษา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการ และมีผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑.๒ ระดับจังหวัด โดยการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ และมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

๒. ขั้นตอนเตรียมการ โดย

๒.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร กำหนดชนิดไม้ผลยืนต้น โดยเป็นไม้ผลที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ คุณลักษณะต้นพันธุ์ จำนวนต้นพันธุ์ที่พร้อมจะสนับสนุนในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ชัดความสามารถในการผลิตต้นพันธุ์ของหน่วยงานในสังกัด จำนวนระยะเวลาที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนในการผลิต เอกสารคู่มือแนะนำการปลูกไม้ผล และวัสดุอื่นที่ใช้ประกอบการปลูกไม้ผล เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ป้ายชื่อ เป็นต้น

๒.๒ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำ Website ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ โดยในเบื้องต้นจะมีระบบที่เกี่ยวข้อง ๓ ระบบ คือ ระบบบันทึกข้อมูลประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ระบบควบคุมจำนวนต้นพันธุ์ไม้ผลยืนต้น (Stock) และระบบ รายงานความก้าวหน้า โดยโปรแกรมสามารถประมวลผลจำแนกเป็นรายจังหวัด อำเภอ และตำบล

๒.๓ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการผลิต พันธุ์ไม้ผลยืนต้นเพิ่มเติม โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการควบคุมและบริหารจัดการจำนวน พันธุ์ไม้ผลที่มีอยู่ เพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ร่วมโครงการในปีงบประมาณ ๒๕๕๖

๒.๔ แผนพร่ำประชาสัมพันธ์การจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ พร้อมทั้งกำหนดวันเริ่มดำเนินงาน โครงการ (ลงมือปลูก)

๓. ขั้นตอนการลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมโครงการ โดยประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ สามารถ ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการผ่าน Website ที่จัดทำขึ้น โดยสามารถลงทะเบียนได้ด้วยตนเอง หรือลงทะเบียน ผ่าน Website ของหน่วยงานราชการในพื้นที่

๔. ขั้นตอนการส่งมอบต้นกล้าไม้ผลยืนต้น

๔.๑ ศูนย์ฯ ในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร จัดส่งพันธุ์ไม้ผลตามความต้องการ ของประชาชน ให้แก่สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอาศัยอยู่

๔.๒ สำนักงานเกษตรอำเภอเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการนำส่งพันธุ์ไม้ผลยืนต้น วัสดุอื่นที่เกี่ยวข้อง และเอกสารคำแนะนำการปลูกเบื้องต้น ให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ

ในกรณีที่ประชาชนที่แสดงความต้องการพันธุ์ไม้ผลยืนต้น ไม่มารับพันธุ์ไม้ผลตามระยะเวลา ที่กำหนด เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายแก่พันธุ์ไม้ผลที่มีอยู่แล้ว ให้สำนักงานเกษตรอำเภอประสาน ประชาชนที่มีความต้องการพันธุ์ไม้ผลที่มีอยู่ และมอบพันธุ์ไม้ผลให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการใหม่ โดยให้ แก่ไขข้อมูลเบื้องต้นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการให้เป็นปัจจุบัน

๕. ขั้นตอนการเตรียมการดำเนินงานโครงการสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๗ และปีงบประมาณ ๒๕๕๘

๕.๑ การผลิตพันธุ์ไม้ผลยืนต้น มีกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงาน รับผิดชอบหลักในการผลิตกล้าไม้ผลยืนต้น โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนการผลิต ควบคุมและบริหารจัดการจำนวนพันธุ์ไม้ผลยืนต้น สำหรับแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ร่วมโครงการในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

๕.๒ การส่งมอบพันธุ์ไม้ผลยืนต้นให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการเช่นเดียวกับ ปีงบประมาณ ๒๕๕๖

๖. แหล่งงบประมาณ

งบบุคติของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และงบสนับสนุนจากจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน

๗. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

หน่วยงานนอกสังกัดฯ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เป็นหน่วยงานสนับสนุน

๘. การติดตามและการประเมินผล

๑. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดรับผิดชอบการติดตามผลการดำเนินงานในระดับจังหวัด โดยรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบเป็นประจำทุกไตรมาส

๒. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รับผิดชอบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกร/ประชาชนทั่วไป/เอกชน/ภาครัฐ มีส่วนร่วมในการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

๒. เกษตรกร/ชุมชนมีผลไม้บริโภค สามารถนำผลผลิตมาแปรรูป เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ครัวเรือน และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

๓. เพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในชุมชนให้เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคพร้อมกัน จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ (คิดเฉลี่ยการปลูกไม้ผล อัตรา ๒๕ ต้น/ไร่)

๔. ช่วยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก